

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

Madármentők

Madárinfluenza veszély

Trancsír, a sas

Fogadj örökbe egy gólyafészket!

Gondolatok a madáretetésről

Hívi, hogy repülhessen!

13600/17

ADJUKÖSSZE.HU Támogatás mértéke:

500 Ft/hívás vagy sms

Jegyzeteljük

Kedves olvasóink!

Ha nem találkozott még lapunkkal, akkor köszöntjük olvasóink között! A hortobágyi Madárkórház havonta megjelenő magazinját tartja kezében, mely arra hivatott, hogy beszámoljon az itt folyó munkáról, a vadon élő madarak gyógyításáról, mentéséről. Azokról az élőlényekről, akik hazánk faunájának fontos részét képezik, segítenek nekünk a rovarok és rágcsálók állományának gyérítésében, szénessé és dalossá teszik kertjeinket, vagy... Vagy odapiszcolnak az erkélyre, kicsipegek a vetést, megdézsmálják a termést. Attól függ, hogyan tekintünk rájuk. Mi úgy tekintünk rájuk, mint részre az (általánosságban vett) életnek, és mint részre a mi életünknek, hétköznapijainknak. Ha a kedves olvasó ismeri lapunkat, esetleg végigkövette az elmúlt 17 esztendőt velünk, akkor köszöntjük olvasóink között, és köszönjük támogatását, amivel anyagilag, vagy elvi síkon a lap kézhez vételével támogatja munkánkat. A munkát, ami során azt írjuk, nem szabad érzelmileg kötődni a "páciensekhez", mert akkor a madár, vagy bármi más soha nem kerülhet vissza méltó módon a természetbe, hozzászokik az emberhez, nem fog tőle félni, keresi élelemért, a társaságáért, és amelyről tudjuk, szinte lehetetlen. Nem lehet nem szeretni egy olyan lényt, amelyiknek segítünk életben maradni. Inkább meg lehet tanulni elengedni. Megtanulni, hogy a kötelék a szeretett élőlények és közöttünk akkor is létezik, ha ő nem velünk van, hanem a helyén, a természetben, de ehhez hosszú út vezet. Az első lépés ennek megéléséhez a segítségnyújtás fontosságának felismerése. Erről több történetet is lejegyeztek olvasóink, önkénteseink, akik közül néhányat most ebben a lapszámban is olvashatnak. A magazin mostantól egy picit más külsővel, de változatlan tartalommal juttatja el önökhöz ezeket a történeteket idén is. Maradjanak velünk!

Veres Hajnalka

Fogadj örökbe egy gólyafészket!

Kedves Madárbarátok!

2022-ben „Fogadj örökbe egy gólyafészket!” néven kísérleti jelleggel elindítottam egy gólyavédelmi programot. A program lényege: a résztvevők a lakóhelyükön jelképesen örökbe fogadnak egy vagy több gólyafészket. Rendszeresen figyelik, megfigyeléseikről beszámolnak, baj esetén azonnal szólnak. Az már egy év után is bebizonyosodott, szükség van erre a fészekfigyelési programra. Tavaly több gólya is ennek köszönhetette az életét. A program idén is folytatódik, részletes leírása hamarosan megtalálható lesz a madarpark.hu oldalon. Aki szeretne örökbe fogadni a lakóhelyén egy vagy akár több gólyafészket, az alábbi elérhetőségeken jelentkezhet:

Messenger: Zsuzsa Sámuel • E-mail: golyafeszekprogram@gmail.com

Olyan cégek jelentkezését is várom, akiknek a telephelyén vagy telephelyük közvetlen közelében gólyafészek található és vállalják a rendszeres figyelését. Segítsünk a gólyáknak, hogy biztonságban érezzék magukat, amíg itthon vannak!

Sámuel Zsuzsanna
programvezető, Madárkórház Alapítvány

Találkozzunk a FeHoVá-n a Madárkórház Alapítvány és az MSE közös standjánál
idén is Budapesten, a Hungexpon 2023. február 9-12 között!

A címlapon:
Bütykös hattyú (Fotó: Konyhás István)

Madárinfluenza veszély

Mint rendszeren, Karácsony és Újév között mindig jön a madárinfluenza. Most is így volt, és még mindig tart. Már nem kell behurcolni Ázsiából, nem a madárvonulással kerül a Kárpát-medencébe, hanem itt terem. A Dél-Alföld fóliás baromfitartó gazdaságaiban és azok környékén a vizes élőhelyek vadmadaraiban ellappang egész évben, és ilyenkor megjelenik. Bekerül egy háztáji, vagy nagyüzemi állományba, és főleg emberi gondatlanság miatt a környéken feltartóztatatlanul terjed. A fertőzött területeket zárlat alá vonják, az érintett házibaromfi állományokat kiirtják, és 10 km-es sugarú körben védőközveteket jelölnek ki, ahol két hónapig nincs állatmozgás. De a vadmadarakkal ezt nem lehet betartatni. Kevésbé érzékenyek a vírusra, és tünetmentesen hordozzák, vagy enyhe tünetekkel átvészelik, miközben fertőzik a vizes élőhelyeket. Főleg a téli hideg elől délebbre, és az enyhülés során északabbra mozgó vadkacsák és vadludak terjesztik, és főleg az érzékenyebb hatyúk hullanak el. Ezért is tilos etetni a vízimadarakat, mert az etetőhelyen több madár összegyűlik, melyek egymásnak átadják a fertőzést. Ezért ilyenkor az arra gyanús fajok, mint a vadkacsák, vadludak, és főleg a hatyúk, de a velük egy élőhelyen található szürkegémek, kárókatonák, és más fajok is potenciálisan fertőzöttek lehetnek. Mivel ebben a időszakban vadásznak is rájuk, gyakrabban kerülnek kézre. Ebben a szezonban vadmadarokból eddig összesen két hatyúban és érdekes módon két varrosi vetési varjúban is kimutatták a vírust, ami azt jelenti, hogy bárhol előfordulhat. Sérülésük esetén mentésüket a következő protokoll szerint végezzük: Nem befogni és mentőhelyre szállítani, mert ha beviszik a fertőzést, a mentőhely összes madarát ki kell irtani. Így járt tavaly a keszthelyi Madárpark és idén a Noé, ahol közel kétszáz madarat altattak el. Ezért ott kell tartani a vízimadarat, és a varjút, ahol van. Ha már egy udvarban, akkor ott, ha a terepen,

akkor ott bekeríteni, egy rögtönzött kerítéssel, akár egy nádszövettel, és helyben, zártan etetni, itatni beöltözve, védőruhában, gumikesztyűvel. Nem hozzáérni! A bélsárból hatósági állatorvosi segítséggel mintát küldeni az ÁDI budapesti, Tábornok utcai intézetébe. (Madárinfluenza kizárása PCR vizsgálattal, másnapra megvan az eredmény.) Negatív esetben biztonságos karanténba vihető a madár, de jobb, ha két hétig az eredeti helyén marad és ott karanténozzuk. Két hét után, ha újabb, ismételt tamponvizsgálattal negatív, akkor mehet a mentőhelyre. Aki elhullott madarat talál, értesítse a hatósági állatorvost. Minden évben kerül be ilyenkor rétisas, egerészölyv, varjú idegrendszeri tünetekkel. Remeg, rendellenesen mozog a fej, koordinációs, egyensúlyozási zavar, rendellenes fejtartás jellemzi, fejtekerés, forgás, görcsök, nyálzás, hányás, hasmenés jelentkezhet. Ezeket ránézésre nem lehet elkülöníteni bizonyos mérgezésektől, a madárinfluenzától, a szintén bejelentési köteles baromfipestistől, nyugat-nílusi vírustól, vagy traumás agyrázkódás következményeitől. Laborvizsgálattal a

vírus, vagy a mérge kimutatható, vagy nem. A beteg elhullik, vagy meggyógyul, vagy hosszú ideig úgy marad. Most is van egy parlagi sas betegünk, melyet nem véletlenül ütött el a vonat. Egyik szárnyát és a másik lábát amputálni kellett, de mérgezés elleni kezelés után kezd lábra állni. Egy egerészölyvünk hónapok óta forog, de egyre kevésbé. Sokszor nincs diagnózis, csak tünet. Az atropin injekcióra, – mint hatástani antidótumra – való látványos javulás az acetilkolin-eszteráz bénító csoportba tartozó mérgezésre utal, ezért ilyenkor diagnosztikai célból esetenként atropin adható. Számolni kell azzal, hogy leállítja a bélmozgást, és az emésztőszervi pangás során más szövődmények jelentkezhetnek. Ezért ilyenkor ne etessünk. Ha nem javul atropinra, B1 vitamin, NoSpa, nem szteroid fájdalom csillapító és infúzió a tüneti kezelés. Mindez karanténban, beöltözve, mert a madárinfluenza negatív laborlelettel sem zárható ki biztosan. (A Madárinfluenza aktuális hírei és az eljárásrend a NÉBIH honlapján megtalálható.)

Dr. Déri János

Madármentők

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma	
	2021.	2022.
1. Hortobágyi Madárkórház	2289	1566
2. Szentesi Mentőállomás	112	-
Szentese, Bihari Dániel	-	118
3. Kunszentmárton, Fülöp Miklós	-	97
4. Kunszentmárton, Katona Mihály	-	45
5. Gádosor, Orbán Tamás	525	425
6. Szeged, Tabakovits Nikolett	20	56
7. Szeged, Kovács Anita	42	45
8. Kiskunfélegyháza, Udvardy István	23	5
10. Tiszaföldvár, Hajdú István	84	82
11. Törökszentmiklós, Csapó Ferenc	173	580
12. Törökszentmiklós, Ollári István	-	20
13. Nyíregyháza, dr. Kiss Csaba	175	171
14. Nyíregyháza, Nagygyörgy Anna	201	276
15. Debrecen, Columba Egyesület	87	37
16. Debreceni Mentőállomás, Szűcs Edit	153	51
17. Hajdúböszörmény, Kiss Júlia	39	23
18. Eger, Kelemen Tamás	285	310
19. Nagyréde, Nagy Attila	52	190
20. Gödöllő, Oláh Tímea	54	94
21. Aszód, Palega Máté	12	5
22. Szigetszentmiklós, Slamovics Zsuzsa	142	-
Kiskőrös, Varjúház, Slamovics Zsuzsa	-	132
23. Szigetszentmiklós, Katona Dániel	-	58
24. Dunaharaszti, Suttogó madármentő, Vári Tünde	-	30
25. Gyál, Mihó Nagy Erzsébet	-	52
26. Ecser, Bódis Gergely	102	72
27. Szentendre, Cseszlai Zsombor	26	25
28. Budakalász, Paulheim Rita	72	23
29. Pomáz, Polgár Ildikó	-	71
30. Budapest X. Bíborné Veres Dorottya	121	84
31. Budapest X. Békés Viktória	4	15
32. Budapest X. Schweigert Anett	25	31
33. Budapest II. dr. Patakfalvy Orsolya	19	40
34. Budapest XI. Litkei Imre	50	45
35. Budapest XVIII. Kökény László	11	12
36. Budapest XVIII. Stefopoulou Erika	6	-

Mentőhelyeink	Mentett madarak száma	
	2021.	2022.
37. Budapest XVIII. Vidák Attila	-	20
38. Budapest XV-XVII. Rákosmenti mezőőrök	22	18
39. Budapest XVI. Papp Ágnes	40	50
40. Budapest XIV. Németh Ádám	28	2
41. Budapest XX. Koroknai Tamás	48	-
42. Budapest XVII. Sztrehárszky Lili	14	-
43. Budapest VI. Szöllös Ádám	25	15
44. Budapest IV. Kiss Alexandra	-	30
45. Diósd, dr. Tóth Klára	102	35
46. Szekszárd, Hága Krisztián	247	243
47. Kaposvár, Fehérvári Zita	115	47
48. Kaposvár, Kovács Tamás	-	15
49. Nagykanizsa, Benedek Tamás	61	47
50. Szigliget, Németh Andrea	4	7
51. Somlószőlős, Paizs Emese	-	-
52. Nemesgulács, Tóth Judit	-	-
53. Sajtoskál, Kovács Gábor	20	17
54. Szombathely, Simon Anna	-	5
55. Szombathely, Kovács Magdolna	-	4
56. Sopron, Bodnár Ágota	-	-
57. Mór, Horváth Csaba	-	75
58. Pannonhalma, Bódis Livia	-	10
59. Győr, Háromszéki Miklós	-	-
59. Esztergom, Csontos Kata	10	55
60. Hont, Sámuel Zsuzsa	-	132
61. Üllő, Menyhárt Terézia	-	10
62. Tiszakécske, Kispál Gyula	-	10
63. Szolnok, Zolnai Anita	-	44
64. Bódivaszi, Kalocsai Erzsébet	-	25
65. Edelény, Kulcsár Dóra	-	4
66. Nagyrábé, Nagy Attila	-	190
67. Szolnok, Szabó Anita	-	44
68. Széchalom, Bécziné Nagy Mária	-	51
69. Széchalom, Latyák Imre	-	10
70. Egyek, Andrea Girsch	-	47
71. Tiszafüred, Kiss Balázs	-	74
Összesen:	5654	6222

(Hortobágyon) 2021.	Mi lett velük?	db	%	(Hortobágyon) 2022.	db	%
	beérkezett madarak	2289	100		1566	100
	elpusztult	869	39		441	28
	szabadon engedve	441	20		543	35
	kiadva elengedésre	432	19		281	18
	összes elengedett	873	39		824	53
	kezelés alatt	503	22		301	19

Számadás 2022

A 2022-es számadás táblázatban látható adathalmaz nem statisztika, melyet mindenki úgy igazít, ahogy akar, és úgy magyaráz, ahogy akar, hanem egyszerű számsorok, melyek nem tudnak hazudni. Magyarázni nem kell, mert önmagukért beszélnek. Igazak, mert mindegyiknek utána lehet járni, kérdezni, megnézni. Ott, ahova bejelentettük. (A Zöldhatóságnál, azaz a területileg illetékes vármegyei kormányhivatal környezet- és természetvédelmi főosztályánál a vonatkozó jogszabály szerint az aláírt átadás-átvételi jegyzőkönyvek alapján. Ezek nálunk, a Madárkórház Alapítvány hortobágyi székhelyén fellelhetők.) Igen, ennyi madarat mentettünk mi, és mentettek önkénteseink mentőhelyeinken és mentőállomásainkon az egész országban. 2021-ben 5654 életet, 2022-ben 6222-t. A legtöbbet az országban.

A táblázatban látható, hogy Hortobágyra a Madárkórházba 2021-ben a korábbi években egyre növekvő számú madár, 2289 beteg érkezett, 2022-ben csak 1566. A 723 különbség ott van a mintegy 30 új mentőhelyre beérkezettek között, melyeket a régi mentőhelyeinkhez hasonlóan ugyanúgy heti rendszerességgel felügyelünk, ha kell, helyi kiszállással, vagy a madarak beküldetésével személyesen ellátunk, de csak azokat fogadjuk a kórházban, amiknek ott a helye. Ha a mentőhely vezetői – akik gyakorlott, vizsgázott, tapasztalt madármentők – biztonsággal el tudják látni a sérülteket, és telefonos, vagy kiszállás során személyes orvosi segítséggel helyben meg tudják oldani a betegek gyógyítását, tartását és a szabad életre való felkészítését, azokat rájuk bízuk. Amiket műteni, vagy intenzív ellátás alatt kell tartani, azokat behozatjuk, vagy elmegyünk értük. Két kocsink állandóan úton van, 7-800 Ft-os üzemanyagárral is. És úton vannak a fenti táblázatban szereplő 70 mentőhelyünk önkéntesei és azok segítői is. A madarakat nem gyűjtjük, sem a galambokat, sem a gólyákat, sem a sasokat, elhelyezésük és ellátásuk

az állandó telházszal működő hortobágyi Madárparkban munkát és költséget jelent. Nem kapunk értük fejpénzt és többlet támogatást sem jelent. Mégis befogadjuk mindet, megműtjük ha kell, ingyen, akkor is, ha kifizetnék. Mert mindenhol pénzbe kerül, és ha máshova viszik, ahol olcsóbb, vagy közelebb van, nem biztos, hogy a csontsebészethez egyébként értő másik állatorvos nem amputálja-e le a szárnyat, vagy lábat, vagy nem altatja-e el azt, amit mi megpróbálunk megmenteni. Ha a beteg nem igényel már kórházi ellátást, továbbadjuk olyan mentőhelyre, ahol biztonsággal tartják tovább. Ezt a stratégiát évek óta alkalmazzuk a zsúfoltság és a költségek csökkentésére. Ehhez hozzátartozik új, kisebb mentőhelyek kialakítása, és erre kiképzett önkéntesekkel olcsóbb fenntartása.

A táblázatban vannak kihúzott, nemleges értékek arra vonatkozóan, hogy abban az évben hány olyan madár került hozzájuk, melyet saját maguk láttak el, és ők eresztettek szabadon. A nemleges érték nem feltétlenül azt jelenti, hogy nem volt ott beteg, hanem azt, hogy nem maradt ott végig. (Illetve előfordul, hogy az adott évben nem tudott madarat fogadni az önkéntesünk.) Ha továbbadták hozzánk, vagy másik mentőállomásnak, akkor nem az ő adataikban jelenik meg, hanem ott, ahol végig maradt. Sok helyen jóval kevesebb madár van feltüntetve az előző évinél, vagy a hozzájuk került összes madárhoz képest. Ez is adódhat ugyanúgy a főleg hozzánk továbbadt madárból, mint ahogy a mitőlünk más helyre, elengedésre, vagy tovább tartásra kiadott madarakat sem számoljuk kétszer.

Néhány magyarázat:

Mint korábban már írtuk, korábbi szentesi mentőállomásunk 2021 áprilisától a helyi önkormányzat működtetése alá került, ezért nem áll ellátásunk alatt. Sajnálatosan értesültünk róla, hogy az oda beérkezett súlyosan sérült, és kórházi ellátást,

azonnali műtéti beavatkozást igénylő madarak közül a Szegedi Vadasparkba szállított valamennyi beteg, lett legyen az akár parlagi sas, nagy kócsag, vagy réithéja, elaltatásra került. Kezdetől fogva felajánlottuk az oda érkező betegek ingyenes ellátását, heti többszöri ingyenes fuvarral, mellyel a mentőállomás nem kívánt élni, pedig a mentőállomás jelenlegi állatorvosa szívesen küldené hozzánk a speciális szakértelmet igénylő betegeket. Amíg ez nem rendeződik, arra kérünk minden helybeli madármentőt, hogy az orvosi ellátást igénylő betegeket ne a valójában csak állatsimogatót működtető szentesi mentőállomásra, hanem az itt következő mentőhelyekre juttassa:

A korábban Szentesen szakmai felügyeletet ellátó önkéntesünk, Bihari Dániel saját otthonában 2022-ben 118 madarat fogadott, az ezen felüli rászorulókat hozzánk juttatta. Ugyanígy ellátta a környékbeli madarakat a szomszédos Kunszentmártonban Fülöp Miklós és Katona Mihály. A szintén szomszédos Gádoroson két éve működik mentőállomásunk Orbán Tamás munkatár-

sunk vezetésével, ahova nemcsak a környékbeli madarak érkeznek, hanem Hortobágyról és az Alföld más tájairól is küldünk speciális ellátást igénylő kismadarakat. Ebben főleg *Udvardy István*, kiskunfélegyházi önkéntes fuvarozónk segít.

Slamovics Zsuzsa korábban a Csepel szigeten, Szigetszentmiklóson tartott több, mint száz mentett varjút, amelyekkel tavaly egy Kiskőrös melletti tanyára költözött, ahol a KNP elvi, de nem anyagi támogatásával Varjúház néven működtet madármentő szervezetet, ahova a helyi mentett varjuféléken túl továbbra is fogadja a Csepel sziget környékén megkerült sérült madarakat, *Katona Dániel szigetszentmiklósi mentőállomásunk* vezetője közvetítésével. Néhány madármentőnk elköltözött, így egyetemi tanulmányai miatt *Sztrehárszky Lili* Budapestről Debrecenbe, *Paizs Emese* Somlósőzlősről Budapestre, és *Liktei Imre* egyéb okokból Budapestről az Egyesült Államokba.

Debreceni mentőállomásunk *Szűcs Edittel* szünetelt a megállapodás aláírásáig, Sajtoskálon a *Szociális Ott-*

hon felmondta a szerződést, mert nem tudják biztonságosan tárolni a ragadozómadarak táplálékát.

Vannak újak, mint Edelenyben a 12 éves *Kulcsár Dóra*, és régiek, mint Nagyrábén *Nagy Attila*, aki éveken át saját költségén járta a Budapest-Hortobágy útvonalat több száz mentett madárral. Ugyanígy *Cucin János* létavéteszi önkéntesünk az ország keleti régiójában, *Szőllős Ádám* Budapesten, saját költségén fuvarozza a kórházi ellátásra szoruló madarakat, *Morvai Szilárd* és *Sámuel Zsuzsával* diszpécser szolgálattal segít. Köszönet nekik, és mindannyiuknak a 6222 madárért! Tesszük ezt Hortobágyon, Nyíregyházán és Gádoroson 17 dolgozóval, és országszerte 70 család mentőhelyein és további, mintegy 200 önkéntes munkájával.

Ők a mi önkénteseink, de vannak más szervezetek, melyek együttműködő partnereink. A legtöbb madarat *Lehoczky Krisztián*, a *Mályi Madármentő Állomás* vezetője szállítja hozzánk és másokhoz. 2022-ben az általa közzétett adatok szerint több, mint 3500 madarat mentett egyedül,

melyhez csak gratulálni tudunk!

A Dunántúlon továbbra is a *dr. Berkényi Tamás* vezette sukorói Vadmadárkórház látja el regionálisan a sérült madarak többségét, annak ellenére, hogy Székesfehérváron egy másik szervezet is megjelent. Veszprém mellett a Fehér Holló (A közelmúltban elhunyt a szervezet meghatározó alakja, *Németh József*. Ezúton is kifejezzük együttérzésünket és további kitartást kívánunk a munkájukhoz!)

Budapesten és környékén több kisebb új madármentő szervezet segíti a madármentést a nemzeti parkok és állatkertek mellett. Új partnerünk a Dunaharaszttiban működő *Sutogó Madársegítő Alapítvány Vári Tünde* vezetésével, és a *Petesalmi Vidrapark* Somogyban *Balogh Mária* vezetésével.

Aki ebben a munkában részt kíván venni, annak javasoljuk a nálunk, vagy valamely társintézménynél való önkéntes munkába való bekapcsolódást, és a 2023-as évben is folytatódó madármentő képzéseinken való részvételt!

Dr. Déri János

Trancsír az Újévi sas

- Szia Doki, van nálam egy parlagi sas, amit elütött a vonat. Nagyon rossz állapotban van. A lába és a szárnya menthetetlen: trancsír. Érdekel, vagy vigyem máshoz elaltani, vagy akarod amputálni?

- Hozd, meglátjuk, mit tudunk tenni. Egy óra múlva ott-hon vagyok, addigra Te is ideérsz.

A dolgok tényleg ismétlődnek. Ez a beszélgetés nemrég szó szerint így zajlott le, csak akkor egy uhu volt a sérült. Róla előző számunkban írtunk.

Január 5-én délután *Lehoczky Krisztián* a *Mályi Madármentő Állomás* vezetője megérkezett Hortobágyra a fiatal parlagi sassal.

- Ez tényleg trancsír. Nem szoktam lemondani semmiről, de ez tényleg menthetetlen. Nem friss, mikor és hol volt pontosan?

- Úgy hozták. Egy ott dolgozó vasutas ma találta Mezőkeresztes-Mezőnyárad vasútállomáson a sínek mellett.

- Két-három nappal korábban talán lehetett volna vele

valamit kezdeni, ez majd egy hetes történet. Sajnos itt már minden elhalt. Talán még itt a kéztő külső oldalán a bőr... De nem, mégsem, itt is elhalt. Az alkar felső harmadában kinn vannak a csontok, szárazak, elhaltak, az izmok, inak elszakadtak, kiszáradtak, onnan lefele minden kopogós száraz, már nem vérzik semmi, le kell

Trancsír az Újévi sas

amputálni. De kezdjük a lábával, mert a lábujjak és csüd szét van trancsírozva, ott is elhalt minden, de a csüd két-harmada még él, az még menthető, és oda lehet műlábat felfogatni. Azzal el lehet itt húsz évig is. Nézd, itt feljebb a lábszár is el van törve, de ezt majd utána összerakjuk. A másik láb rendben van, de előre nyújtja és marokba szorítja. A másik szárny kézközépcsontja is törött, de az ráér. Csináljuk először a lábat, először lövünk egy röntgent, nincs-e benne sörét? - Nincs. Nyilván a vonat ütötte el, de annak oka volt. Ha nem lövés, akkor mérgezés, vagy áramütés. Ahogy a megmaradt lábát és a farkát tartja, gyanús a mérgezés.

- Kapott egy ütést, agyrázkódása, gerincsérülése is lehet. Nem elég az?

- Igazad van, de utána kéne járni. A vonat nem a kerekével ment rá, mert az szétvágta volna. Felakadt valahogy és roncsolódott több helyen. Akár csapda is lehetett. Az csinál ilyet. Hattyúnyak, vagy csapóvas. Hívjuk fel a megtalálót, hogy pontosan hogyan találta meg.

A vasutas, mint kiderült a sínektől 2-3 méterre az árokban, a szedresben találta.

A műtét hosszú és fárasztó volt. Szárny és láb amputáció. A lábvégre egy hosszabbító mankó szerű műlábat, hogy rá tudjon állni a csonkra, plusz egy lábszár velőűrszegzés és fixateur externe. A kézközépcsont sínezve is jó lesz, túlságosan kockázatos lett volna még ezt is egyből megműteni. Fekszik, nem áll lábra.

- Hazaviszed? Etetni és gondozni kell, hogy minél előbb lábra álljon, mert ha sokat fekszik, belehal. Napi fájdalomcsillapító, antibiotikum, infúzió és gyógytorna kell.

- Nincs hova tegyem, nincs fűtött helyem. Hadd maradjon itt.

Másnap kimentem a helyszínre. Az állomásfőnök madárbarát, készséggel segít. A megtalálás helye a legszélső vasúti sín mellett térdig érő szederindás bozót. Ott egy lépést sem tudott arrébb menni. Nem csapda. Hacsak nem mégis csapda, de valaki kiszedte és a vonat mellé tette, hogy elterelje a gyanút. Pont a vasútállomásra? Ez nem életszerű. A szélső vágányon egy tehervonat áll. Máskor is csak tehervonatok állnak le oda, lépésben, ott nem üthették el. A villanyvezeték ott van fölötte, szoktak ragadozók a tartóra szállni, és a mozdony áramszedője sokszor leüti őket, de 30 méterre a vasútállomástól 10 méter magasan varjúnak, esetlegölyvnek elképzelhető, de egy parlagi sasnak még ködben is túl közel van az állomás és az emberi mozgás. Az áramütésnek lenne más jele is. Nem áramütés, és ha mérgezés, nem a környéken történt. A vonat úgy hozta valahonnan, lábánál fogva felakadva, szárnyával vergődve, és amikor itt megállt, akkor tudott leszállni a szedresbe. Mindez 4-5 nappal azelőtt, és ki tudja, honnan hozta a vonat. Esélytelen megtalálni a mérget.

Atropinra, mint a hasonló tüneteket okozó mérgezések ellenszerére nem reagál. 5 nap után nem is várható. A mérgezés már nincs benne, fél óra a felezési ideje, régen kiürült, de a hatása egyértelmű. A tudata tiszta, fejével

támadna, csípni próbál, de csonkolt szárnyát feltartva, farkát széttárva, maradék lábát előre nyújtva, ujjait marokba szorítva fekszik napok óta. Néha felül a csüdjére, eszik. Először csipeszből vette el, kis rásegítéssel lenyelte a csirke falatokat, most már egyedül is felveszi tálból. Kapja a tüneti kezelést, B1 vitamint, infúziót, naponta többször, felemelem, mozgatom, masszírozom, próbálom lábra állítani éjszaka is. Tudja, hogy mi a program, méltatlankodik, de túri. Homloka közepén a harmadik szem táján gyengéd, körkörös masszírozásra megnyugszik. Még Tóth Jánostól tanultam. A baglyok ettől el is alszanak.

Tegnap, amikor felemeltem, megmozdult a lába. Ujjait széttárta, és megpróbált ráállni. Na, majd ha támad vele, az lesz az igazi! Reggel futott egy kört a kórteremben, de csak a csüdjén „könyökölve”. Ma fel sem ült, csak fekszik – mondják munkatársaim. Megnézem: dehogynem, csak foglalkozni kell vele! Bizakodunk.

Dr. Déri János

Csak egy kis apró rés a pajzson...
akarom mondani páncélon!

**NEM CSAK
MADARAKAT
GYÓGYÍTUNK**

És ha bekötözted, már kész is?
Futhatok tovább?

Most akkor hogy is van?
Vagy inkább hód?

Nem anyuka!
Annuska! De azért
a kecsketej is jó,
ha ő adja!

Most akkor hogy is van? Elütött egy
autó? Egy másikkal meg idehoztak?

Ezek az emberek! Egész télen pakolnak a padláson!
Aztán csodálkoznak, ha beesem a cukortartóba!

Szerintem jól elbújtam!

Olyan kicsi vagyok, hogy még alig szúrok!
Nyugodtan tessék engem dédelgetni!

Nem vagyok mérges!
Én így nézek ki!

Az az én követem! Nem, az enyém! Nem!...
Mondtam már, hogy az enyém!

Na? Költözünk végre?

Gondolatok a madáretetésről

A madarak téli, kiskertben történő etetéséről már sok cikk jelent meg. Vannak, akik kétlik, hogy szükség van-e egyáltalán erre, hiszen a madarak lényegében emberi segítség nélkül is elboldogulnak. Ráadásul az etetéssel „belenyúlunk” a természetes kiválasztódás folyamatába, sőt ellustítjuk a madarakat. Arról nem is beszélve, hogy emberi „önzésről” van szó, hiszen az etetés egyik célja az, hogy közben megfigyelhessük a madarakat.

A fentiekkel kapcsolatban a véleményem a következő:

Ebben a tevékenységben is érvényes a mindent a hely, az idő és a körülmény határoz meg elve. Az kétségtelen, hogy egy keményebb télen (amiből egyre kevesebb van) az énekes madarak egy része emberi segítség nélkül elpusztulna. Viszont az etetés hatására megmaradó és szaporodó példányok részt vesznek a gyakorlati biológiai védekezésben. Magyarra fordítva a kertek ingyen napszámosaivá válnak. A cinegék például a szó legszorosabb értelmében, látástól vakulásig hordják fiókáik-

nak a kártékony rovarokat. Akinek módja és ideje van rá, figyeljen meg egy cinkepárt, hogy csak egyetlen óra alatt hányszor hoznak táplálékot fiókáiknak. Jelentős számot fog kapni. És ebben nem is szerepel a szülőpár által zsákmányolt és elfogyasztott rovarmennyiség.

Összefoglalva: Az etetés több életben maradt és a nyári időszakra is kertünkben maradó madáregyedet, ezáltal több zsákmányul ejtett rovar, egészségesebb növényeket, több termést eredményez! Az önzés helyett inkább az önérdék szót használnám. Ide sorolható az etetőre járó madarak megfigyelése is, amely ismereteinket gyarapítja és még örömet is szerez.

Madaraink „ellustulásától” pedig nem kell tartanunk. Megfigyeltem, hogy nem közvetlenül etetőről etetőre vándorolnak, hanem közben alaposan átvizsgálják a környéket és zsákmány(rovar) után kutatnak. Benéznek minden repedésbe, ághajlatba, még a lehullott avar alól is előhúzzák a tápláléknak valót. Semmi sem kerüli el a figyelmüket. Számtalanszor láttam, hogy amikor egy csapat cinke érkezik az etető közelébe csak

Alig kezdett cinkegolyó.
A látogatók cinkék,
verebek lehettek.

Ezen a golyón nagy volt a „forgalom”.
Szintén cinkék, verek,
esetleg tengelicek voltak.

Itt bizony erőszakos behatolás történt.
Varjú lehetett a látogató. Nem fecserli
idejét holmi csipegetéssel. Karmával
megragadja, erős csőrrel felszakítja
a hálót és az egész gombócot
megszerezve elrepül.

kisebbik részük fogyaszt a kitett eleségből, a többiek a fenti módon a környéket vizsgálják át. Megítélésem szerint nem kell attól tartani, hogy az etetés leszoktatja őket a rovarok fogyasztásáról. Lehetséges, hogy az eleséget csak a még jobb fizikai állapotuk elérése miatt eszik. Emberi hasonlattal élve olyan ez, mint amikor valaki ugyan vezetékessé gázzal fűt, de a leghidegebb napokban a meglévő cserépkályhával is „rásegít” a ház melegének fokozására.

Néhány gyakorlati megfigyelés:

Az etetőkön az egyes madárfajok különbözőképpen viselkednek. A cinegék például a leszállást követően

gyorsan felcsípnek egy falatot és egy közeli ágra repülnek vele. Ott karmukkal az ághoz fogják a falatot és csipegetéssel fogyasztják el. Utána visszarepülnek az etetőre és a fenti jelenet újra megismétlődik. A felületes szemlélő ilyenkor azt gondolja, hogy az etetőn lévő verek zavarják el. Ez nem így van! Ezt egyesek azért gondolják, mert a veréb az etetőről – ha teheti – nem mozdul el, hanem folyamatosan eszik. Ha meg elrepül, már nemigen tér oda vissza. A cinege valószínűleg nagyobb biztonságban kívánja az eleséget elfogyasztani. A verébhez hasonlóan viselkedik a tengelic is. A kifüggesztett madárkalácsra, cinkegolyóra a balkáni gerle

Gondolatok a madáretetésről

nem tud rácsimpaszkodni! Ezért megvárja, hogy a verebek és a tengelicek csipegessék az eleséget és a földre lehulló darabokat szedegeti össze. Olykor harkály is érkezik. Különösen otthon érzi magát az ágra akasztott műanyag palackból kialakított és bebúvó nyílással ellátott etetőn. Előrehajolva szedegeti ki hosszú csőre és nyelve segítségével a falatokat. Távozásakor hangos rikantással jelzi elégedettségét. Sokan vannak, akik, bár etetik a madarakat, munkába járásuk miatt nem tudják megfigyelni az etetésre érkezőket. A téli hónapokban rövidek a nappalok, korán sötétedik, így amikor haza érkeznek, tollas vendégeik már régen eltávoztak. Ők a hátra hagyott árulkodó nyomokból következtethetnek

kosztosaik étvágyára és kilétére egyaránt:

A madáretetőkre érkező példányok száma a környéken élő madárnépesség létszámától és az időjárástól egyaránt függhet. Enyhe napokon kisebb, hideg, havas napokon nagyobb az érdeklődők száma. Ha adott környéken sokan etetnek, az is csökkentheti a jelentkezők táborát.

A télnek még csak a felénél járunk. Ha valakinek sikerült felkeltenem az érdeklődését a madáretetéssel kapcsolatban, még nem késő! Eredményes elfoglaltságot kívánok!

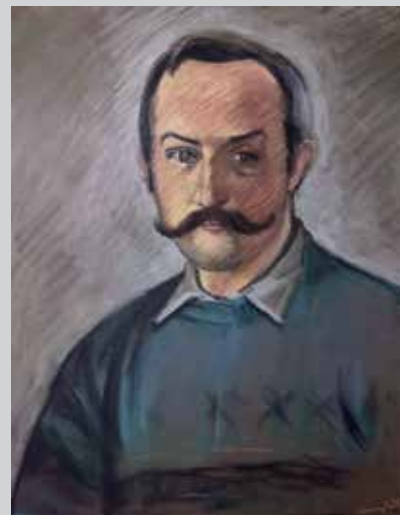
Szentjóbý István

In Memoriam Dr. Hámory Gyula

Szülei a második világháború után az osztrák határszélig menekültek, így Hegyfaluban, Vas megyében látta meg a napvilágot 1944. november 14-én. Édesapja magyar királyi tüzérfőhadnagy, édesanyja tanítónő volt. Amolyan pesti vagány gyerekként a *Deák Téri Általános Iskolában* tanult. Már ekkor eldöntötte, biológus lesz, imádott olvasni, és olvasmányaival mindig a biológia felé kanyarodott. Középiskolás éveit a Váci úton a *Bolyai Gimnáziumban* töltötte, ahová csak jeles és kitűnő tanulókat vettek fel. A középiskola sikeres korszakának tekinthető, hogy az egyetemistákkal vetélkedve megnyerte az első "Ki miben tudóst", majd országos harmadik helyezést ért el a tanulmányi versenyen, így felvételi nélkül "besétálhatott" az *Állatorvostudományi Egyetemre*. Végzés után bent maradt az egyetemen, előbb a Higiéné Tanszéken volt tanársegéd, majd a halkórtani állatorvosi hely nyílt meg számára, ahol 3 évet töltött. Bejárta az ország összes halgazdaságát, végül a hortobágyiak invitálását fogadta el.

1972 májusában került ide, állatorvos, majd főállatorvos volt 1989-ig. 1994-ben a *Hortobágyi Halgazdaság* termelési, majd vezérigazgatója lett 1996-ig. A vízi szárnyas ágazatnál talált magának feladatot, a *Hajdú-Bét RT.* főállatorvosi teendőit is ellátta. 2000-ben a Pusztai Fish vezérigazgatója lett. Közéleti tevékenységet is végzett, 8 éven át tagja volt a helyi önkormányzatnak. 1969-ben megnősült (a Bazilikában), a szintén pesti lány Tihanyi Gizella lett a felesége, akivel 53 évig éltek boldog házasságban. Két lányuk született, Anita és Nóra, (utóbbi Londonban él a családjával.) 2003-ban megszületett az első lány unokája, Lídia Virág. Mivel mindig a természet felé terelődött, így született meg a *Kurgánok között a Hortobágyon* (Egy vadász, horgász naplója) című könyve 2004-ben. 2009-ben megszületett Hunor Márk unokája. Az unokák bearanyozták az életét és rengeteget tanultak tőle. Nyugdíjba vonulása után sem tétlenkedett, szakmai tanácsadói tevékenységet látott el. Senkinek

nem mondott nemet, sok barátot mondhatott magáénak. Ötven évet töltött a Hortobágyon, ahol szeretett élni. 2016-ban súlyos betegsége ágyhoz kötötte, de a család szeretete, ápolása megkönnyítette a nehéz napokat. Betegségét méltósággal viselte. 2022. szeptember 9-én örökre megpihent. Végakarata szerint hamvait Budapesten szűk családi körben helyezték örök nyugalomra. Nyugodjon békében!

(Vigh István festménye)

... hogy repülhessen

1%

22EGYSZA RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ 1+1 SZÁZALÉKÁRÓL

Az adózó azonosító jele

A név és címadatokat, valamint az alábbi kódokockát csak abban az esetben töltsd ki, ha hozzá kíván járulni az adatok átadásához.

Hozzájárulok, hogy nevemet és postai, illetve elektronikus levelezési címemet az általam megjelölt civil kedvezményezett körbe tartozó szervezettel közöljem. A hozzájárulás nem feltétele az érvényes rendelkezésnek.

☐

Az adózó neve

Az adózó postai
levelezési címe

☐

külföldi
cím

ország

város/
község

kösterü-
let neve

kösterü-
let jellege

hsz.

ép.

lépcső-
ház

em.

ajtó

Az adózó elektronikus levelezési címe

Ha valamelyik kedvezményezett számára nem kíván rendelkezni, az arra vonatkozó nyilatkozatot ne töltsd ki. Kérjük, hogy a nyilatkozatokat ne válassza szét abban az esetben sem, ha valamely nyilatkozatot nem töltötte ki.

A civil kedvezményezett adószáma

A civil kedvezményezett adószámát akkor töltsd ki, ha 2023. január 1-jétől a NAV honlapján (www.nav.gov.hu) közzétett regisztrációs listában szereplő valamely egyesület, alapítvány, közalapítvány, az előbbi kategóriákba nem tartozó könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó-, vagy előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezet, vagy külön nevesített intézmény, alap közül kiválasztott kedvezményezett javára kíván rendelkezni.

A kedvezményezett technikai száma, neve

Ezt a nyilatkozatot akkor töltsd ki, ha valamely **technikai számmal rendelkező kedvezményezett** javára (vallási közösség, kiemelt költségvetési előirányzat) kíván rendelkezni.

Az alábbi nyilatkozatot **kizárólag** abban az esetben tegye meg, ha a 2022. rendelkező évi **technikai számos kedvezményezettre szóló rendelkező nyilatkozatát vissza akarja vonni és** ez évben nem kíván technikai számos kedvezményezettre nyilatkozni!

A 2022. rendelkező évi technikai számos kedvezményezettre szóló rendelkező nyilatkozatomat **visszavonom.**

☐

Idén is lehet rendelkezni a személyi jövedelemadó 1+1%-áról (regisztrált civil-szervezetnek, + technikai számos vallási közösségnek, vagy a kiemelt költségvetési előirányzatnak, ami idén a Nemzeti Tehetség Program) **legkésőbb 2023. május 22-ig, az szja-bevallástól függetlenül is.**

Elektronikus úton (pl. SZJA webes felületén, ÁNYK-ban beallással együtt az EGYSZA lap kitöltésével, 21EGYSZA nyomtatvány kitöltésével) és **postai úton** (vagy személyesen, illetve meghatalmazott által, aláírt, lezárt borítékban, – mellékelve a meghatalmazást – a NAV ügyfélszolgálatain) egyaránt lehet nyilatkozni.

Adója 1%-nak felajánlásához a rendelkező nyilatkozaton fel kell tüntetni **nevét, saját adóazonosító jelét és a kedvezményezett adószámát.**

Az 1%-os felajánlás **csak akkor érvényes, ha önnek nincs adótartozása** (személyi jövedelemadó adónemen) és az adóját is pontosan befizeti május 20-ig!

Ha május 22 után rendelkezik adója 1%-áról, **rendelkezését nem fogják teljesíteni.**

Adója 1%-val csak egy civil szervezetet támogathat! A nyilatkozatot tegye egy szabvány méretű postai borítékba! A borítékra is tüntesse fel pontosan az Ön NEVÉT, LAKCÍMÉT, ADÓAZONOSÍTÓ JELÉT! A lezárt borítékot a lezárásnál írja alá, s juttassa el a NAV-nak! Kérjük, jelölje be azt a lehetőséget, hogy elérhetőségeit részünkre megküldjék!

Kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!
Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói leveleket, érdekességeket a következő címekre várunk: madarkorhaz@gmail.com • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6.
Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 26 000 példányban.
Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: madarkorhaz@gmail.com • Tel.: +36 (30) 9435-494; +36 (30) 535-6484
Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió • ISSN 1788-456X
Megtalálható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkertekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban, AUCHAN és TESCO áruházakban, Alfazoo üzletekben és a budapesti METRO szerelvényeken.

